

[P. N. Petersen (Røje).]

ikke være i denne situation, der meget kraftigt understreger den gældende grundlovs § 55, hvorefter rigsdagens medlemmer ene er bundet ved deres overbevisning. Og hvorfor så i dette særlige tilfælde? Fordi grundloven ikke tåler sammenligning med andre love, de være sig nok så vigtige, skelsættende, betydningsfulde, fordi grundloven på afgørende måde griber ind i vort folks fremtid, i det enkelte menneskes vilkår at leve og virke under. Derfor bør en ny grundlov heller ikke gennemføres, før den har været genstand for en grundig debat ude omkring i befolkningen, så enhver har let og uhindret adgang til at gøre sig bekendt med de forhold, der taler både for og imod den pågældende grundlovsændring, inden folkeafstemningen finder sted, således at man i ordets bogstaveligste forstand kan sige, at nu lægger vi folkets skæbne i folkets egne hænder.

Da jeg gik ud af slotskirken efter rigsdagsgudstjenesten ved begyndelsen af indeværende rigsdagssamling, mødte jeg ude i våbenhuset en gammel, veltjent journalist, der nu har trukket sig tilbage fra sin livsgerning for at nyde sit otium. Da han passerede forbi mig, siger han: det går ikke med den grundlov. Hvad gør det ikke? spørger jeg. Nej, siger han, for det er ikke et folkekrav. Nu kan ordet, jeg vil hellere sige begrebet „folkekrav“ selvfølgelig diskuteres. Han har ret, for så vidt som forholdet er det, at der ikke har været særlige krav, ikke, skal vi sige spontane tilkendegivelser fra kredse, som stod udenfor de egentlige politiske sammenslutninger, men selvom det ikke er et folkekrav, måske kun et folketingskrav, forhindrer det selvfølgelig ikke, at de skiftende regeringer kan gøre et hæderligt forsøg på at rejse en folkestemning og gøre vælgerne begribeligt, at nu er det ganske simpelt nødvendigt, at vi får en ny grundlov. Det må man selvfølgelig ikke formene nogen, navnlig ikke i et land som Danmark, hvor det frie folkelige selvstyre helst skulle være det rådende.

Må jeg sige straks for ikke at blive misforstået, at selvfølgelig skal vi have en ny grundlov nu, da det psykologiske øjeblik formentlig er inde og vi kan få en ny grundlov, der er bedre, mere rimelig og hensigtsmæssig end den, vi har, og vi kan få valgretsaldere ændret på en sådan måde, at vi kan være den bekendt. For det er jo rig-

tigt, som det gentagne gange har været nævnt, at vi kan ikke være denne valgretsaldere bekendt, som medfører, at mange hæderlige og agtværdige mennesker kan opnå at blive bedsteforældre, inden de nogensinde har opnået at få valget til landstinget. Alene ændringen af valgretsaldere vil retfærdiggøre en forfatningsændring. Men når denne opgave skal løses, så tror jeg, at vi forholdsvis hurtigt kan blive enige om, at opgaven består i at tilvejebringe den mest hensigtsmæssige ramme om en jævn og rolig, politisk og erhvervsmæssig, social og kulturel udvikling i vort folk med personlig frihed for det enkelte menneske i det omfang, der er mulighed herfor uden at gribe ind i andres personlige frihed. Dér går grænsen og ingen andre steder set udfra et liberalt synspunkt.

Den højtærede statsminister sagde i sin forelæggelsestale her, at landstingets tid var omme eller noget i den retning, at tiden var løbet fra landstinget. Må jeg i den forbindelse sige, at jeg giver den højtærede statsminister ret i så henseende, men når tiden er løbet fra det nuværende landsting og det ikke opfylder de forventninger, man i 1915 nærede til det, må det ses bl. a. i relation til den partipolitiske udvikling her i landet, der i flere henseender har taget en retning, der udfra et liberalt synspunkt er lidet ønskelig. Del jer efter anskuelser, lød det ved begyndelsen af den parlamentariske udvikling her i landet. Det er kun såre naturligt og gælder alle områder indenfor det folkelige, kulturelle og politiske liv, hvor fælles livssyn styrkes gennem fællesskab mellem ligesindede. Derfor er politiske partidannelser også kun af det gode. Jeg har personlig gennem 43 år været medlem af radikale venstreforeninger, og jeg er mig bevidst, at dette har bidraget sit til at give mit liv indhold. Jeg erkender også, at der nødvendigvis må råde en vis partidisciplin her i rigsdagen som følge af de manøvrer, der nu engang er en forudsætning for den parlamentariske styreform, men der er to former for partidisciplin, som der efter min opfattelse må skelnes skarpt imellem.

Der er førerdisciplin og selvdisciplin. Hvad førerdisciplinen angår, er stillingen den, at en eller flere viljestærke personligheder, der står med hele partimaskineriet i hænderne, partikontoret, partiorganisationerne og partipressen, kan håndhæve partidisciplinen meget strengt. Det vil være